

**За смисъла на Европейската Директива за
спестяванията**

Автор: Мартин Димитров

За какво става въпрос

През седмицата в пресата се появиха съобщения, че във връзка с предстоящото прилагане на Директива 2003/48/ЕС в България ще се въведе облагане на доходите от лихви. От Министерство на финансите правилно отговориха на тези коментари, че от Директивата не следва задължение за облагане на доходите от лихви на нерезиденти, а по-скоро това е изключение, договорено от Австрия, Белгия и Люксембург, които ще налагат данък при източника, който постепенно ще нараства от 15% до 35% ([ВИЖ, http://www.minfin.government.bg/html/news.php?pub_id=951](http://www.minfin.government.bg/html/news.php?pub_id=951)). В общия случай от Директивата следва автоматичен обмен на информация между подписалите страни, относно случаите в които резидент на една страна получава доходи от лихви в друга. Основната идея на Европейската комисия е по този начин да намали данъчните измами.

Според Министерството на финансите единственият ангажимент, който държавата трябва да изпълни по отношение на недискриминационното третиране на местни лица и лица от ЕС е от 2007 г. да изравни данъчното третиране на доходи от лихви на местни и чуждестранни лица. В момента доходите от лихви на българи не се облагат, а тези на чужденците се облагат с 15% данък при източника (ЗКПО, чл.34, ал.4). Поетият ангажимент за еднакво третиране създава две възможности или доходите от лихви както на местни така и чуждестранни лица да не се облагат или да се облагат. Предвид обстоятелството, че българските правителства твърде често следват тенденциите и идеите (в случая за повече данъчни приходи посредством облагане на капиталите), идващи от ЕС, които в много случаи нямат задължителен характер, твърде е вероятно в крайна сметка в България да се въведе облагане на доходите от лихви.

В дебата през седмицата не бе направено едно важно уточнение, а именно че Директивата се отнася до физически лица и не касае по никакъв начин фирми. Очаква се да влезе в сила от първи юли 2005 г.

Ефекти върху бизнеса

ЕС не е направил анализ на очакваните ползи и разходи от Директивата. Подобен опит е направен във Великобритания, но за съжаление е твърде кратък и непълен ([повече, http://www.inlandrevenue.gov.uk/ria/eusd-ria.pdf](http://www.inlandrevenue.gov.uk/ria/eusd-ria.pdf)).

Директивата е част от последователните усилия на ЕС за ограничаване на данъчната конкуренция. Въпреки че формално се посочват други причини (предотвратяване на данъчни измами), в действителност става въпрос за “хармонизиране” облагането на доходите от лихви в ЕС. След приемането ѝ, всеки немски или френски гражданин ще плаща един и същ данък върху доходите от лихви независимо дали държи спестяванията си в родината си или в Швеция, Словения или България. Това е така, защото ако има депозит в която и да е от тези страни, местните власти ще бъдат задължени да предоставят пълна информация за получените от въпросното лице доходи от лихви, така че те ще бъдат прибавени към данъчната основа и обложени в родината на бенефициента.

Данъчната конкуренция е сериозен стимул за реформиране на администрациите, подобряване качеството на публичните услуги и създаването на условия за повече работни места, нарастване на нормата на спестяване и привличане на повече инвестиции. Разглежданата от нас Директива създава условия за ограничаване вместо за насърчаване на данъчната конкуренция, по подобие на други разпоредби на европейското право, третиращи най-вече косвените данъци.

Директива вмениява и допълнителни разходи за всички организации, които изплащат доходи от лихви на нерезиденти, защото те ще трябва да събират и изпращат информация за всички свои клиенти до съответните данъчните офиси. В определени случаи ще се налага и събирането на допълнителна информация, както и отговарянето на запитвания от страна на данъчните служби. Тези организации, които работят с по-голям брой чуждестранни лица се очаква да понесат повече разходи, защото вероятно ще им се наложи да променят старата и/или да въведат нова система за събиране на данни.

Директивата не е в духа и в смисъла на договора от Маастрихт, в който свободното движение на капитали е обявено за неприкосновено право наравно с движението на хора, стоки и услуги.

В резултат на действието на Директивата в прилежащите страни ще се създаде автоматичен режим за обмен на информация за доходите от лихви на нерезиденти. При това положение различни правителствени служители ще разполагат с информация за финансовите средства на граждани в чужбина. Това създава възможност за множество злоупотреби. Например ако по някакъв начин тази информация достигне до криминални групировки може да се използва за избор на жертви, които да бъдат изнудвани. Не е ясно как правителствата в ЕС ще успеят да осигурят запазване на тези данни само за данъчните власти. В определени случаи тази информация може да се използва и за разправа с политически опоненти.

Ефектите ще бъдат по посока на намаляване мобилността на капиталите в рамките на ЕС и отлив на капитали извън общността към страни и юрисдикции, които няма да приложат Директивата (например Хонконг), намаляване на нормата на спестяване в ЕС (поради стесняване на възможностите за печалба) и съответно намаляване на капиталотообразуването.

Подобни закони ограничават възможностите за създаване на по-либерално данъчно законодателство в България спрямо това в редица страни от ЕС, което би било предпоставка за насърчаване на икономическия растеж и достигане на средните нива на доход в Общността. България е достигнала едва около 29% от средното ниво на доход в ЕС и ако бъдат запазени сегашните темпове на растеж ще бъдат необходими около петдесет години за достигане на въпросните средни нива. Данъчните механизми са много силен инструмент за подобряване на средата на бизнес на дадена територия. Предвид европейското законодателство, няма много възможности за намаляване на косвените данъци, затова остава единствената алтернатива за по-сериозно намаляване на преките данъци, което е най-добре да бъде направено преди формалното членство в Общността.